

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล

Strategies to Develop the Gerontological Nursing Competencies in Nursing Students

กิตติพร เนาว์สุวรรณ¹, ประไพพิศ สิงหเสม¹, มาลี คำคง¹ และนภชา สิงห์วีระธรรม²
Kittiporn Nawsuwan¹, Prapipis Singhasem¹, Malee Kumkong¹ and Noppcha Singweratham²

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

¹Boromrajonani College of Nursing Songkhla

²วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก

²Kanchanabhisek Institute of Medical and Public Health Technology

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์พัฒนาอัตลักษณ์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล จำนวน 27 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุที่พัฒนามาจากผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที (one sample t - test) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่ากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย (1) การถ่ายทอดนโยบายสู่พันธกิจอย่างเป็นรูปธรรม (2) การพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (3) การจัดหาสิ่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ (4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ (5) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน (6) การส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการ (7) การสร้างทัศนคติเชิงบวก และ (8) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยมีกลยุทธ์ย่อย 18 กลยุทธ์ จากทั้งหมด 66 กลยุทธ์ มีความเป็นไปได้สู่การนำไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ดังนั้นควรประกาศให้การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นนโยบายของวิทยาลัย และสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนา, สมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research used mixed method aimed to explore strategies to develop competencies and investigate feasibility of strategies to develop gerontological nursing competencies among nursing students at Boromrajonani College of Nursing, Songkhla. The Implementation of this study had 2 stages. Stage 1: studying strategies to develop competencies by collecting data with in-depth interviews from 9 experts. From this stage, content analysis was employed. Stage 2: examining feasibility of strategies to develop identities by collecting data from 27 nursing

instructors of Boromarajonani College of Nursing, Songkhla using simple random sampling. Instrument was questionnaire developed from strategies to develop gerontological nursing competencies with .99 value of Cronbachs' Alpha Coefficient. The data were analyzed using the one sample t-test. The results found that strategies to develop competencies included aspect of transferring policies to concrete mission, aspect of developing fields of specialization, aspect of managing supporting resource for learning, aspect of developing environment and learning atmosphere, aspect of integrating education provision, aspect of promoting academic learning, aspect of building positive attitude, and aspect of building organizational culture. There were 18 out of 66 strategies to develop gerontological nursing competencies among nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, revealing feasibility of practice compare with significant levels at .001, .01, and .05. Therefore, development of gerontological nursing competencies should be declared the college's priority and participation in activities of students and older adults should also be supported.

Keywords: strategies to develop, gerontological nursing competencies, nursing student

บทนำ

วัยสูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายจิตใจ และสังคมทำให้เกิดโรคต่างๆ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความต้องการการบริการสุขภาพและมีความคาดหวังด้านคุณภาพบริการเพิ่มมากขึ้น (Mauk, 2014) รัฐจึงจำเป็นต้องมีแผนการช่วยเหลือผู้สูงอายุในสังคมอย่างเป็นระบบ แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ถึง พ.ศ.2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุเน้นการเตรียมความพร้อมวัยสูงอายุโดยการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดตั้ง และการดำเนินงานผู้สูงอายุและเครือข่าย ตลอดจนการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Jitmontree, 2011) ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 มาตรา 53, 80 และ 84 มีสาระสำคัญเน้นสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ การออมเพื่อการดำรงชีพในยามชรา (Elderly Person Act (No. 2) B.E. 2553, 2010) ดังนั้นการเตรียมบุคลากรด้านการแพทย์ โดยเฉพาะพยาบาลให้มีความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญจะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาล (Touhy & Jett, 2010)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เป็นสถานศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขมีภารกิจหลักในการผลิตพยาบาลวิชาชีพ โดยมีวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ และมีสมรรถนะสูงด้านผู้สูงอายุ เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและอาเซียน”(Boromarajonani College of Nursing Songkhla, 2016) ภายใต้อสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 4 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม สมรรถนะด้านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สมรรถนะด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจและคุณภาพการดูแลและสมรรถนะด้านจริยธรรม (Nawsuwan, et al., 2017) ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมวิทยาลัยพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association of Colleges of Nursing, 2010) ได้กำหนดสมรรถนะระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาลผู้สูงอายุโดยสาระสำคัญเน้นการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ การดูแลทั้งด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนสิ่งแวดล้อม การประเมินปัญหาจากผู้สูงอายุ การใช้ทรัพยากรในชุมชนมาสร้างเครือข่ายในการแก้ปัญหาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การใช้จริยธรรมเพื่อการตัดสินใจ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การบูรณาการระหว่างภาวะผู้นำและการสื่อสาร การดูแลโดยใช้ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง และการใช้ทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จึงจำเป็นต้องดำเนินการเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะด้านผู้สูงอายุแก่นักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาของสมรรถนะการพยาบาลผู้สูงอายุในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งพบว่า (Nawsuwan, et al., 2017) นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก (3.56 คะแนน จาก 5 คะแนน) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อยู่ในระดับปานกลาง (3.40 คะแนน จาก 5 คะแนน) ประกอบกับที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดสมรรถนะดังกล่าวยังคงเป็นการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะงานประจำมากกว่าการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกภายใต้บริบทที่แท้จริงของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี โดยใช้วิธีการวิจัยผสมวิธี (mix method) ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เนื่องจากทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและได้ข้อมูลในภาพกว้าง มีการใช้สถิติอ้างอิงประกอบ จากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำให้หลีกเลี่ยงความอคติ (bias) งานวิจัยจึงมีความน่าเชื่อถือ เทียบตรงเป็นระบบ (Wiersma & Jurs, 2009) อันจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาบัณฑิตของวิทยาลัยให้มีคุณลักษณะตามวิสัยทัศน์ของวิทยาลัย ตลอดจนมีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

คำถามการวิจัย

1. กลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เป็นอย่างไร
2. กลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี มีความเป็นไปได้สู่การนำไปปฏิบัติหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีมาเป็นแนวทางสำหรับศึกษา คือแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังของ Fetterman (2001) เป็นการค้นหาคุณค่าของชุมชนในการดำเนินงาน เน้นให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยการใช้มนทัศน์ของการประเมิน เทคนิคการประเมิน และข้อค้นพบจากการประเมินไปกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาปรับปรุง กำกับตนเอง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง โดยวิธีการประเมินตนเองและสะท้อนผล ในที่สุดสามารถตัดสินใจหรือกำหนดตนเองได้ และแนวคิดการบริหารจัดการอาหารและโภชนาการในชุมชน โดยขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่นในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อาหาร การส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในระดับชุมชนและครัวเรือน และสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชน (Thai National Food Committee, 2013) และประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ (การใช้ทรัพยากร การดำเนินการตามแผน และการบริหารแผน) ผลผลิต (รูปธรรมความสำเร็จของการดำเนินงานของแต่ละแหล่งเรียนรู้) ผลลัพธ์ (การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งระดับบุคคลและเครือข่าย) และผลกระทบ (ผลที่เกิดกับองค์ประกอบในระบบหรือกับชุมชนในภาพรวม) ตามแนวทางการประเมินผลโครงการพัฒนาสุขภาวะชุมชน (Sutharavut, 2014)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods) ในลักษณะของวิธีการวิจัยเชิง

คุณภาพ (qualitative research) นำตามด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติได้แก่ ผู้มีประสบการณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งปฏิบัติงานทั้งในหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล 3 คน รองคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเอกชน 1 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาล 1 คน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ 2 คน และอาจารย์พยาบาลที่มีเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 2 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ด้วยวิธีเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่อาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ที่ปฏิบัติงานปีการศึกษา 2559 จำนวน 46 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากโปรแกรม G* Power ใช้ Test family เลือก t-test, Statistical test เลือก Mean: Difference from constant (one sample case) กำหนดค่าอิทธิพลขนาดกลาง (effect size) = 0.5 (Cohen, 1992) ค่าความคลาดเคลื่อน (α) = .05 และค่า Power = .80 ได้กลุ่มตัวอย่าง 27 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่คืนที่ (sampling without replacement)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ได้หมายเลขรับรอง 3/2559 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2559 ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในแบบสอบถามโดยครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ (1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย (2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม (4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ (5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม (6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี หลังจากที่ได้ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี รวมทั้งสิ้น 66 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ให้ค่าน้ำหนักถ้อยเกณฑ์ให้คะแนน (rating scale) จาก 1-5 คะแนน หมายถึงกลวิธีนั้นมีความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติ น้อยที่สุด ถึง มากที่สุด ตามลำดับ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง .67 - 1.00 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ซึ่งใช้แนวคิดรูปแบบระบบสังคมสำหรับสถานศึกษา (social- system model for school) ของฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2013) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาข้อคำถาม มีข้อคำถาม 1 ข้อ คือ กลวิธี

การบริหารเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ ประกอบด้วยด้านการบริหารปัจจัยนำเข้าและการบริหาร กระบวนการควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล 2 คน และผู้อำนวยการโรงพยาบาล 1 คน ก่อนนำทดลอง ใช้กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลโดยการนัดสัมภาษณ์ ในสถานที่ทำงานและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ใช้เวลา ประมาณคนละ 45 -60 นาทีโดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้แบบ ปฏิสัมพันธ์ (interaction interview) ไม่ถามชี้นำ เพื่อให้ ได้ข้อมูลมากที่สุดและลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้จากนั้น มีการถอดเทปแบบคำต่อคำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (Crabtree & Miller, 1992)

1. การจัดแฟ้ม (establishing files) คือการนำข้อมูล ทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทบทวน และจัดหมวดหมู่
2. การลงรหัสข้อมูล (coding the data) โดยนำ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาลงรหัสหมวดหมู่ของข้อมูล
3. การจัดประเภทของข้อมูล (identify unit) โดย พิจารณาการรหัส นำรหัสของข้อมูลที่มีอยู่มารวบรวมใน การจัดประเภท ข้อมูลที่มีรหัสคล้ายคลึงกันจะจัดอยู่ด้วยกัน
4. การพัฒนาและการสร้างหมวดหมู่ (developing categories) นำข้อมูลที่จัดประเภทโดยแยกประเภทเป็น หัวข้อย่อย ๆ ที่มีความสอดคล้องในเนื้อหาและแง่ลบ ความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏในเนื้อหา มีการตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาตีความเพื่อพัฒนาและสร้าง หมวดหมู่ของข้อมูล

5. การเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ (interpretively determine connections) นำหมวดหมู่ของ ข้อมูลที่จัดได้มาหาความสัมพันธ์กัน

6. การตรวจสอบความถูกต้อง (verify) นำข้อมูล ที่วิเคราะห์แล้วมาตรวจสอบซ้ำเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ของข้อมูล

7. การสรุปและรายงานการวิจัย (report) ผู้วิจัย ทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา การเขียนรายงานมีความคิด รวบรวมที่สมบูรณ์ กระชับ ชัดเจน และมีการนำเสนอผลการ วิจัยเป็นลักษณะพรรณนา (descriptive explanation)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับค่าเฉลี่ย (mean) ของกลวิธีที่ได้แต่ละข้อกับเกณฑ์ ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\mu \geq 3.50$) ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวได้ มาจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) (Nawsuwan, Wisalaporn & Didyasarin-Sattayarak, 2015) ด้วยสถิติที (one sample t - test) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์แบ่งช่วงค่าเฉลี่ย ออกเป็น 5 ระดับ (Wongrattana, 2010) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า กลวิธีมีความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายความว่า กลวิธีมีความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายความว่า กลวิธีมีความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า กลวิธีมีความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า กลวิธีมีความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด

โดยก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทดสอบ ข้อตกลงเบื้องต้น (assumption) ของการใช้สถิติทดสอบ ดังกล่าว เพื่อหาลักษณะการแจกแจงเป็น โค้งปกติ (normality) ของข้อมูลโดยการพิจารณาจากกราฟการ แจกแจงข้อมูล Histogram พบว่า ลักษณะกราฟเป็นรูป ระฆังคว่ำ มีความสมมาตร และมีจุดยอดโค้งอยู่ตรงกลาง ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงแบบ ปกติ (Hair, et al., 2010)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. กลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา มีดังนี้

1.1 การถ่ายทอดนโยบายสู่พันธกิจอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการถ่ายทอดนโยบายสู่พันธกิจอย่างเป็นรูปธรรม มีประเด็นสำคัญคือ การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การบูรณาการกับพันธกิจหลักของวิทยาลัยทั้ง 4 พันธกิจ การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานสากล โดยครอบคลุมทั้งมิติส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เน้นการเป็น นวัตกรรมของระบบสุขภาพและการตลาด (social marketing) เชิงรุก ตลอดจนการสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัยสูงอายุครอบคลุมทุกมิติมีเรื่องการส่งเสริม ป้องกันรักษาและฟื้นฟู” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“ส่งเสริมพัฒนารูปแบบ การตลาดทางการพยาบาลที่เน้น Social Marketing ในการพัฒนานวัตกรรมทางการส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสมรรถนะผู้สูงอายุ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

1.2 การพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ผู้ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามีประเด็นสำคัญคือ การสร้างระบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้อาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน ครูพี่เลี้ยง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ การอบรมการเป็นวิทยากรมืออาชีพ (train the trainer) การสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับอบรม

การพยาบาลทางด้านผู้สูงอายุ การจัดอบรมให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (care giver) การพัฒนาศักยภาพด้านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Base Practice--EBP) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน การจัดการความรู้ (KM) เกี่ยวกับผู้สูงอายุ การศึกษาฐานตลอดจนการให้บุคลากรสายสนับสนุนหมุนเวียนให้บริการในชมรมผู้สูงอายุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กำหนดหัวข้อการจัดการความรู้ KM ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำ KM และพัฒนาศักยภาพด้าน Evidence Base Practice ของอาจารย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

“ต้องแสวงหาเครือข่ายที่มีความสามารถด้านผู้สูงอายุเพื่อเรียนรู้ร่วมกันหรือต่อยอด มีกลวิธีที่จะสร้างการเป็นวิทยากรด้านผู้สูงอายุ พัฒนาความเชี่ยวชาญของอาจารย์” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

1.3 การจัดหาสิ่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการจัดหาสิ่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ มีประเด็นสำคัญคือ การจัดงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสม การจัดหาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ การจัดทำ Application ห้องเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-study) เพื่อการเรียนรู้แก่นักศึกษา การจัดหาสื่อการสอน หนังสือที่ทันสมัย การดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง การจัดหาอุปกรณ์ฝึกสมอง การประสานงานและจัดทำแผนร่วมกับโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกองทุนต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ปัจจุบันมีแนวโน้มนโยบายด้านผู้สูงอายุ ลงสู่ท้องถิ่นอย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนกับ อบต. เพื่อหาแนวทางใหม่ๆ ไปร่วมกิจกรรมด้วยเช่น จังหวัดสงขลา อำเภอเมือง เทศบาลเมืองสงขลา เทศบาลเมืองเขารูปช้าง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“วิทยาลัยมีการสนับสนุนและพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ โดยจัดหาข้อมูลด้านการวิจัยแนวทางปฏิบัติด้านผู้สูงอายุ โดยมีการจัดซื้อฐานข้อมูล Clinical Key for Nursing ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

1.4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ มีประเด็นสำคัญคือการสร้างบรรยากาศด้วย การดูแลด้วยความเอื้ออาทร การจัดห้องให้คำปรึกษาที่เป็นส่วนตัว มีสถานเรียนรู้ และการให้บริการด้านผู้สูงอายุ การจัดสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพให้เอื้อต่อผู้สูงอายุ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“บรรยากาศของวิทยาลัย เน้นการดูแลซึ่งกันและกัน เน้นการดูแลจิตวิญญาณ ด้วยความเอื้ออาทร ให้ความใส่ใจแก่ผู้สูงอายุของความเป็นมนุษย์ ...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

“นักศึกษาทุกคนจะได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมจะมีทุกวันศุกร์ การที่นักศึกษาได้พบกับผู้สูงอายุในทุกสัปดาห์ ทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ด้านผู้สูงอายุที่เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

“ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานและศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุทั้งเชิงคุณภาพและเอื้อต่อการคงอยู่ในงานชมรมผู้สูงอายุ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

1.5 การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน มีประเด็นสำคัญคือการประเมินทัศนคติและทักษะของนักศึกษาพยาบาล การกำหนดสมรรถนะแต่ละรายวิชากับสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ การบูรณาการเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุในรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเพิ่มรายวิชาเวชศาสตร์ผู้สูงอายุในทุกชั้นปี การให้นักศึกษาไปอยู่กับผู้สูงอายุที่บ้าน เน้นการสอนโดยใช้แนวทางการสร้างพลังอำนาจ เน้นการสอนในคลินิกโดยวิธีการดูแลผู้ป่วยรายบุคคล (case - based learning) ตลอดจนการให้นักศึกษาดูงาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การกำหนดวิชาเรียนด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ ควรเริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 หรือ 2 หรือถ้าต้องการให้โดดเด่น

ด้านผู้สูงอายุ ควรจัดวิชาเรียนเวชศาสตร์ผู้สูงอายุในทุกชั้นปี แต่ปรับเนื้อหาให้เหมาะสม” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“ในชุมชนผู้สอนให้ใช้แนวทางการสร้างพลังอำนาจของ Gibson เป็นแนวทางสอนในการสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการตระหนักรู้... โดยอาจารย์ต้องมีการเตรียมนักศึกษา และสะท้อนคิดนำผลได้ Sharing ให้เกิดการเรียนรู้ในองค์การ... ในคลินิก เน้นการดูแลเป็นรายบุคคล Case - based Learning” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

1.6 การส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่ากลวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญคือ ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม การแข่งขันทักษะด้านวิชาการ การจัดตั้งชมรมการพยาบาลผู้สูงอายุในวิทยาลัย การส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมจิตอาสาและร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก การให้ผู้สูงอายุร่วมกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม ตลอดจนการสอนโดยใช้กระบวนการทำงานระบบสุขภาพระดับอำเภอ (District Health Service--DHS) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การส่งเสริมการเรียนรู้ ต้องทำกิจกรรมจิตอาสา เอาผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“การศึกษากิจกรรมของผู้สูงอายุที่มีลักษณะต่อเนื่องที่เกิดจากการจัดการตนเองเช่น กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในโรงพยาบาล กิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชน เช่น กลุ่มไม้พลอง ไทเก็ก ชมรมข้าราชการเกษียณ... การศึกษากระบวนการทำงานโดยใช้กระบวนการ District Health System ผ่านศูนย์ประสานงานและการเรียนรู้ในอำเภอ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

1.7 การสร้างทัศนคติเชิงบวก ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการสร้างทัศนคติเชิงบวกมีประเด็นสำคัญคือการส่งเสริมให้อาจารย์ศึกษาต่อและดูงานต่างประเทศ การเป็นแบบอย่างที่ดีจากผู้บริหารและอาจารย์ การยกย่องเชิดชูเกียรติ การกำหนดให้นักศึกษาศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการดูแลผู้สูงอายุ

การฝึกให้นักศึกษาเกิดการสะท้อนคิด การร่วมปฏิบัติ
ธรรมกับผู้สูงอายุ การให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเรียน
การสอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การกำหนดให้นักศึกษาศึกษาวิถีชีวิต แง่คิด
ทัศนคติและเป้าหมายชีวิตของมนุษย์ในวัยผู้สูงอายุว่าเขา
คิดอย่างไร เขาต้องการอะไรจากครอบครัว ชุมชน สังคม”
(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“ฝึกให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดถึงสมรรถนะ
ของตนเองในการพยาบาลผู้สูงอายุว่ามีข้อดีข้อด้อยที่จะ
ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างไร จัดโครงการให้นักศึกษา
ได้ร่วมปฏิบัติธรรมกับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ให้ผู้สูงอายุ
เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การถ่ายทอด
ภูมิปัญญา ความเชี่ยวชาญต่าง ๆ ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

1.8 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้ให้ข้อมูล
แสดงความคิดเห็นว่าการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อ
พัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็น
สำคัญคือ การสร้างความภาคภูมิใจในสถาบันแก่นักศึกษา
การสร้างวัฒนธรรมการให้การไหว้ การเคารพในคุณค่า
และให้เกียรติผู้สูงอายุ การให้ความสะดวกปลอดภัย
แก่ผู้สูงอายุ การดูแลแบบสหวิชาชีพ และการเผยแพร่
บุคคลต้นแบบหรือบุคคลสำคัญด้านผู้สูงอายุ ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

“วิทยาลัยต้องชัดเจนในการสร้างปลูกฝังให้ใน
ส่วนของบุคลากรเข้าใจทิศทางการบริหารกำหนดในการ
สร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตลอดจนการ
จัดมุนบุคคลสำคัญที่เป็นต้นแบบการเป็นผู้สูงอายุหรือ
บุคคลสำคัญที่เป็นผู้สูงอายุที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับต่อ
ชุมชน ประเทศ โลก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“บุคลากรทุกระดับควรแสดงออกถึงการเคารพ
สัมมาคารวะต่อผู้ที่อาวุโสกว่า กล่าวที่เอื้อเฟื้อต่อผู้ที่
สูงวัยหรืออาวุโสกว่าโดยไม่ต้องร้องขอ คอยดูแล
สิ่งแวดล้อม สถานที่ให้เอื้อ สะดวก ปลอดภัยสำหรับผู้
สูงอายุที่มาใช้บริการในกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผู้สูงอายุ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8)

“เน้นวัฒนธรรมไทยในการลาทักทาย ลา ไหว้
และการให้ความเคารพผู้อาวุโสผู้ใหญ่” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

2. การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีการ
พัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา โดย
การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยของกลวิธีทั้ง 66
กลวิธี พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.19-4.63 โดยกลวิธีที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกาศเป็นนโยบายของวิทยาลัย
($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.82$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรม
ร่วมกับผู้สูงอายุ ส่วนกลวิธีที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$,
 $SD = 0.87$) คือ การจัดทำ Application เพื่อให้นักศึกษา
ได้เข้าถึงข้อมูล ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.92$) และเมื่อนำค่า
เฉลี่ยมาทดสอบโดยใช้สถิติค่าที (t-test) พบว่า กลวิธีการ
พัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาจำนวน
18 ข้อ จาก 66 ข้อ มีความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ได้แก่
(1) การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
และวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษา
(2) การจัดการเรียนการสอนโดยครอบคลุมทั้งมิติด้าน
การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล
และการฟื้นฟูสภาพ (3) การจัดทำ Application เพื่อใ้
นักศึกษาได้เข้าถึงข้อมูล (4) การเคารพให้เกียรติผู้สูงอายุ
(5) การส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมนอก
ห้องเรียน (6) การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ (7) การ
ประเมินทัศนคติและทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล
ผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล (8) การกำหนดสมรรถนะ
แต่ละรายวิชากับสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ
(9) การบูรณาการเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุในรายวิชา
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (10) ส่งเสริมให้นักศึกษาการ
แข่งขันทักษะด้านวิชาการ (11) การส่งเสริมให้นักศึกษา
จัดกิจกรรมจิตอาสา (12) การร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
กับหน่วยงานภายนอก (13) การประกาศเป็นนโยบายของ
วิทยาลัย (14) การกำหนดให้นักศึกษาศึกษาวิถีชีวิตของ
ผู้สูงอายุ (15) การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการดูแล
ผู้สูงอายุ (16) การฝึกให้นักศึกษาเกิดการสะท้อนคิด
หลังเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (17) การสร้างความ
ภาคภูมิใจในสถาบันแก่นักศึกษาและ (18) การเคารพใน
คุณค่าของผู้สูงอายุ (ตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบที (one sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

กลวิธี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	p
1. การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษา	3.93	0.87	2.533	0.009
2. การจัดการเรียนการสอนโดยครอบคลุมทั้งมิติส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ	4.00	1.07	2.419	0.011
3. การจัดทำ Application เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าถึงข้อมูล	3.19	0.92		0.044
4. การเคารพให้เกียรติผู้สูงอายุ	4.00	0.88	2.962	0.003
5. การส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียน	3.89	1.01	1.995	0.028
6. การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ	4.07	0.87	3.414	0.001
7. การประเมินทัศนคติและทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล	3.85	0.86	2.116	0.022
8. การกำหนดสมรรถนะแต่ละรายวิชากับสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ	3.85	0.86	2.116	0.022
9. การบูรณาการเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุทั้งในรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	4.00	0.83	3.122	0.002
10. ส่งเสริมให้นักศึกษาการแข่งขันทักษะด้านวิชาการ	3.81	0.83	1.962	0.030
11. การส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมจิตอาสา	3.85	0.86	2.116	0.022
12. การร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก	3.81	0.79	2.08	0.023
13. การประกาศเป็นนโยบายของวิทยาลัย	4.15	0.82	4.116	0.000
14. การกำหนดให้นักศึกษาศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ	3.78	0.80	1.803	0.041
15. การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการดูแลผู้สูงอายุ	3.89	1.05	1.924	0.032
16. การฝึกให้นักศึกษาเกิดการสะท้อนคิดหลังเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	3.93	0.87	2.533	0.009
17. การสร้างความภาคภูมิใจในสถาบันแก่นักศึกษา	4.04	0.85	3.268	0.001
18. การเคารพในคุณค่าของผู้สูงอายุ	3.93	0.87	2.533	0.009

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย (1) การถ่ายทอดนโยบายสู่พันธกิจอย่างเป็นรูปธรรม (2) การพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (3) การจัดหาสิ่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ (4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ (5) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน (6) การส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการ (7) การสร้างทัศนคติเชิงบวก และ (8) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (aging society) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วงปี พ.ศ.2567-2568 (Office of the National Economics and Social Development Board, 2011) ทำให้ระบบบริการสุขภาพจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และระบบการจัดการทั้งมิติของการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ พยาบาลวิชาชีพจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องของความรู้ความเข้าใจธรรมชาติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยผสมผสานกับความรู้ทางทฤษฎีผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถประเมินปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ถูกต้องเหมาะสม (Sasat, 2006) ดังนั้นการสร้างสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพให้แก่พยาบาลวิชาชีพจึงจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาล โดยกลวิธีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมพฤติกรรมบริการที่มีคุณภาพให้กับนักศึกษาพยาบาลได้แก่ การกำหนดนโยบาย การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมผัสจากสถานการณ์จริง ตลอดจนการสะท้อนคิด (Udomluk, et al., 2016) ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าว “อาจารย์ต้องมีการเตรียมนักศึกษาและสะท้อนคิดนำผลได้ Sharing ให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร” ประกอบกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ และมีสมรรถนะสูงด้านผู้สูงอายุ เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและอาเซียน” (Boromarajonani College of Nursing Songkhla, 2016) และได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ (excellence center) ด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และ

สร้างความเชี่ยวชาญให้กับนักศึกษาพยาบาล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาลัยพยาบาลวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดความเชี่ยวชาญ การจัดหาสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านผู้สูงอายุ

สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ของกลวิธีพบว่า การประกาศเป็นนโยบายของวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.82$) เป็นกลวิธีที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดต่อการนำไปปฏิบัติทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดนโยบายเป็นกลวิธีสำคัญของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง ควบคุมการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างความชัดเจนให้กับผู้ปฏิบัติทุกระดับในการนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร การประกาศนโยบายของผู้บริหารจะช่วยเป็นแรงผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และวิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์ (Nawsuwan, Wisalaporn & Didyasarin-Sattayarak, 2015) พบว่าการกำหนดนโยบายให้บูรณาการกับทุกพันธกิจภายใต้การมีส่วนร่วมและจัดบรรยากาศองค์กรให้เป็นกัลยาณมิตร เป็นกลวิธีที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข จึงทำให้กลวิธีการกำหนดนโยบายจากผู้บริหารมีความเป็นไปได้มากที่สุดต่อการนำไปปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

วิทยาลัยโดยทีมผู้บริหารควรดำเนินการถ่ายทอดนโยบายการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุสู่พันธกิจอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาให้แก่อาจารย์การจัดหาสิ่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศการเรียนรู้ ในด้านวิชาการควรเร่งรัดการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการ และการสร้างทัศนคติเชิงบวก นักศึกษา โดยเฉพาะการประกาศให้การพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุเป็นนโยบายของวิทยาลัย และสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ อย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรรำกลวิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาไปใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

(action research) เพื่อตรวจสอบว่ากลวิธีที่ค้นพบสามารถนำไปพัฒนานักศึกษาให้เกิดสมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุได้จริง

References

- Boromarajonani College of Nursing Songkhla. (2016). *Annual report 2016*. Songkhla: Tame. (in Thai)
- Cohen, J. (1992). Statistical power analysis. *American Psychological Society*, 1(3), 98-101.
- Crabtree, B. F., & Miller, W. L. (1992). *Doing qualitative research*. London: SAGE.
- Elderly Person Act (No. 2) B.E. 2553, (2010, 15 September). *Royal Gazette*. Vol. 127 Part 56a, 1-3. (in Thai)
- Hair, F. J., Black, C. W., Babin, J. B., & Anderson, E. R. (2010). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Pearson.
- Hoy, K., & Miskel, G. (2013). *Educational administration*. New York: RR Donnelly & Sons.
- Jitmontree, N. (2011). Elderly: Trends and elder care issues. In Thongjarean, W. (Ed.), *The art and science of nursing*. Bangkok: Faculty of Nursing, Mahidol University. (in Thai)
- Mauk, L. K. (2014). *Gerontological nursing competencies for care*. Massachusetts: Courier.
- Nawsuwan, K., Singhasem, P., Suwanraj, M., & Jamtim, N. (2017). Developing indicators of gerontological nursing competencies in nursing students: Boromarajonani college of nursing, Songkhla. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 3(3), 15-34. (in Thai)
- Nawsuwan, K., Wisalaporn, S., & Didyasarin-Sattayarak, W. (2015). Indicators development of nursing students's identity in nursing colleges, ministry of public health. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 7(3), 59-73. (in Thai)
- Office of the National Economics and Social Development Board. (2011). *National social and economic development plan no.11. (2012-2016)*. Bangkok: Prime Minister's Office. (in Thai)
- Sasat, S. (2006). *Geriatric nursing common problems and approaches to care*. Bangkok: Active. (in Thai)
- Touhy, A. T., & Jett, F. K. (2010). *Ebersole and Hess' gerontological nursing healthy aging*. Missouri: Mosby Elsevier.
- The American Association of Colleges of Nursing. (2010). *Recommended baccalaureate competencies and curricular guidelines for the nursing care of older adults: A supplement to the essentials of baccalaureate education for professional nursing practice*. New York: New York University College of Nursing.
- Udomluk, S., Wongchaiya, P., Mahamit, S., & Bannakit, H. (2015). Perceptions of humanized health care behaviors and the educational management for promoting humanized health care behaviors among graduate nurses of Boromarajonnnani College of Nursing, Phayao in academic year 2014. *Nursing Public Health and Education Journal*, 17(1), 64-79. (in Thai)

Wiersma, W. & G. Jurs, S. (2009). *Research method in education an introduction*. Massachusetts: Pearson.

Wongrattana, C. (2010). *Using statistical techniques for research*. Nontaburi: Taineramitkit Interprogressive. (in Thai)

